



Vlaams
Parlement

stuk **1160** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 17 mei 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het protocol
tot wijziging van het aan het verdrag
betreffende de Europese Unie,
het verdrag betreffende de werking van
de Europese Unie en het verdrag
tot oprichting van de Europese Gemeenschap
voor Atoomenergie gehechte protocol
betreffende de overgangsbepalingen,
ondertekend in Brussel op 23 juni 2010

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	9
Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen	13
Advies van de Raad van State	23
Ontwerp van decreet	37
Bijlagen: Protocol tot wijziging van het aan het verdrag betreffende de Europese Unie, het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen, ondertekend in Brussel op 23 juni 2010	41

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Het verdrag van Lissabon

Het verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap legt, in tegenstelling tot de vorige verdragen, het aantal zetels dat wordt toegekend aan elke lidstaat in het Europees Parlement, niet vast. Het definieert enkel de procedure om de zetelverdeling vast te stellen.

Artikel 14, lid 2, tweede alinea, van het verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt: “De Europese Raad stelt met eenparigheid van stemmen op initiatief van en na goedkeuring door het Europees Parlement, een besluit inzake de samenstelling van het Europees Parlement vast, met inachtneming van de in de eerste alinea genoemde beginselen.”.

Dit besluit moet de volgende beginselen respecteren: een maximum aantal Europese parlementsleden van 750 plus de voorzitter, een maximum aantal Europese parlementsleden per lidstaat van 96 (in de plaats van 99 voor Duitsland volgens het verdrag van Nice), een minimum aantal Europese parlementsleden per lidstaat van 6 (in de plaats van 5 voor Malta volgens het verdrag van Nice) en een zetelverdeling gebaseerd op het beginsel van een evenredige en degressieve vertegenwoordiging.

Oorspronkelijk was voorzien dat het verdrag van Lissabon op 1 januari 2009 in werking zou treden. De zetelverdeling voor de legislatuur 2009-2014 van het Europees Parlement zou dan hebben plaatsgevonden op basis van de bepalingen van het verdrag van Lissabon. Dit hield onder meer in dat er een maximum aantal van 751 zetels te verdelen was.

2. Ontstaan en doel van het protocol

Om de lidstaten toe te laten de organisatie van de Europese verkiezingen tijdig voor te bereiden, heeft de Europese Raad al vanaf juni 2007 aan het Europees Parlement gevraagd om een voorstel betreffende de samenstelling van het Europees Parlement voor te bereiden. Het Europees Parlement keurde op 11 oktober 2007 een resolutie goed over de zetelverdeling voor de legislatuur 2009-2014. Volgens deze resolutie zouden twaalf lidstaten (Spanje, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Italië, Bulgarije, Letland, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Slovenië en Zweden) bijkomende zetels krijgen. Duitsland zou echter drie zetels verliezen. België behield 22 parlementsleden voor de zittingsperiode 2009-2014, zoals reeds was voorzien door het verdrag van Nice. De Intergouvernementele Conferentie (IGC) die het verdrag van Lissabon goedkeurde, hechtte ook haar goedkeuring aan de zetelverdeling voor de zittingsperiode 2009-2014.

Het uitstel van de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon zorgde ervoor dat de Europese verkiezingen van juni 2009 plaatsvonden overeenkomstig de bepalingen van het verdrag van Nice. In tegenstelling tot het verdrag van Lissabon legde het verdrag van Nice een vast aantal Europese parlementsleden per lidstaat en een maximum aantal verkozenen van 736 vast.

Concreet had dit tot gevolg dat de twaalf bovengenoemde EU-lidstaten minder Europese parlementsleden konden verkiezen dan het aantal waarop zij recht zouden hebben gehad indien het verdrag van Lissabon al van toepassing was geweest.

Om dit verschil te corrigeren vaardigde de Europese Raad van 11 en 12 december 2008 een verklaring uit die overgangsmaatregelen in het vooruitzicht stelde volgens de nodige

juridische procedures, teneinde, conform de aantallen die zijn vastgesteld in het kader van de IGC die het verdrag van Lissabon heeft goedgekeurd, het aantal parlementsleden van de twaalf betrokken lidstaten tot het einde van de zittingsperiode 2009-2014 te verhogen. Men was voorts van oordeel dat de drie Duitse parlementsleden die in juni 2009 op een correcte wijze waren verkozen, hun mandaat verder moesten kunnen uitoefenen. Het totale aantal parlementsleden zou dan stijgen van 736 tot 754, in plaats van 751 zoals voorzien in het verdrag van Lissabon.

De Europese Raad van 18 en 19 juni 2009 bereikte een politiek akkoord over de verdeling van de 18 bijkomende zetels die op dezelfde wijze zou gebeuren als was overeengekomen bij de goedkeuring van het verdrag van Lissabon. Voor het toewijzen van de extra zetels moeten de betrokken lidstaten kandidaten voordragen overeenkomstig hun nationaal recht en op voorwaarde dat deze personen in rechtstreekse algemene verkiezingen zijn verkozen, hetzij in een ad hoc georganiseerde verkiezing, hetzij onder verwijzing naar de resultaten van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009, hetzij door voordracht door het nationale parlement uit zijn midden.

Om de in december 2008 aangenomen verklaring en het in juni 2009 bereikte akkoord te honoreren, en de lidstaten in staat te stellen over deze 18 extra zetels te kunnen beschikken en die ook te kunnen toewijzen, diende het aan het verdrag van Lissabon gehechte protocol nr. 36 betreffende de overgangsbepalingen zo vlug mogelijk worden aangepast.

Deze tijdelijke overschrijding van het aantal Europese parlementsleden ten opzichte van het aantal bepaald in het verdrag van Lissabon, maakte de procedure inzake verdragswijziging noodzakelijk. Omdat dit echter een zeer minieme verdragswijziging is, die louter een tijdelijke verhoging van het aantal parlementsleden moet mogelijk maken door middel van een wijziging aan het overeenkomstige protocol, werd er voor gekozen om de herzieningsprocedure aan te wenden overeenkomstig artikel 48, lid 3, tweede alinea, van het verdrag betreffende de Europese Unie. Hierdoor zou er geen conventie moeten worden samengeroepen.

Op 4 december 2009 legde de Spaanse Regering aan de Raad een voorstel tot wijziging van de verdragen voor dat formaliseerde wat voordien politiek was overeengekomen in de Europese Raad. Dit voorstel werd op 7 december 2009 aan de Europese Raad voorgelegd. Het werd ook ter kennis gebracht van de nationale parlementen.

Tijdens zijn bijeenkomst op 10 en 11 december 2009 besloot de Europese Raad, overeenkomstig de procedures tot verdragswijziging, het Europees Parlement en de Commissie over de voorgestelde wijzigingen te raadplegen. De Europese Raad besloot tevens, in overeenstemming met artikel 48, lid 3, tweede alinea, van het verdrag betreffende de Europese Unie, het Europees Parlement te verzoeken zijn akkoord te hechten aan het voorstel om geen Europese conventie samen te roepen.

Op 28 april 2010 adviseerde de Commissie positief over de voorgestelde wijzigingen. Op 6 mei bracht het Europees Parlement op zijn beurt een positief advies uit. Het Europees Parlement hechtte ook zijn goedkeuring aan het besluit om geen conventie samen te roepen.

De Europese Raad besloot op 17 juni 2010 om een conferentie van vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten samen te roepen en het mandaat van de conferentie vast te stellen. Op de vergadering van het Comité der permanente vertegenwoordigers (COREPER) van 23 juni 2010 werd een korte IGC op het niveau van de ambassadeurs gehouden die de wijziging van het aan het verdrag van Lissabon gehechte protocol nr. 36 goedkeurde en ondertekende.

3. De inhoud van het protocol

Het protocol vervangt artikel 2 van het aan het verdrag van Lissabon gehechte protocol nr. 36 betreffende de overgangsbepalingen. Het voegt tot het einde van zittingsperiode 2009-2014 van het Europees Parlement 18 zetels toe aan de huidige 736 zetels, waardoor het aantal parlementsleden tijdelijk op 754 wordt gebracht. De nationale parlementen van de betrokken lidstaten zullen hun kandidaten voordragen overeenkomstig hun nationaal recht en op voorwaarde dat deze personen in rechtstreekse algemene verkiezingen zijn verkozen, hetzij in een ad hoc georganiseerde verkiezing, hetzij onder verwijzing naar de resultaten van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009, hetzij door voordracht door het nationale parlement uit zijn midden.

Met het oog op de Europese verkiezingen van 2014 stelt de Europese Raad tijdig een besluit inzake de samenstelling van het Europees Parlement vast.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1 wijzigt artikel 2 van het aan het verdrag van Lissabon gehechte protocol nr. 36. Het amendement dat zal gelden voor de resterende duur van de legislatuur 2009-2014 bepaalt dat, in tegenstelling tot de van kracht zijnde bepalingen, er 18 zetels zullen worden toegevoegd aan de huidige 736 zetels. Daardoor wordt het totaal aantal leden van het Europees Parlement tijdelijk op 754 gebracht en dit tot het einde van de zittingsperiode 2009-2014. Het maximum van 751 dat voorzien was in het verdrag van Lissabon, wordt dus tijdelijk overschreden.

De 18 bijkomende zetels gaan naar Bulgarije (1), Spanje (4), Frankrijk (2), Italië (1), Letland (1), Malta (1), Nederland (1), Oostenrijk (2), Polen (1), Slovenië (1), Zweden (2) en het Verenigd Koninkrijk (1).

De betrokken lidstaten moeten de extra parlementsleden voordragen overeenkomstig hun interne recht. Zij moeten worden verkozen volgens de procedures die werden overeengekomen op de Europese Raad van 18 en 19 juni 2009. Dit wil zeggen dat zij in rechtstreekse algemene verkiezingen moeten zijn verkozen, hetzij in een ad hoc georganiseerde verkiezing, hetzij onder verwijzing naar de resultaten van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009, hetzij door voordracht door het nationale parlement uit zijn midden.

De Europese Raad zal tijdig de samenstelling van het Europees Parlement vaststellen met het oog op de Europese verkiezingen van 2014.

Artikel 2 bepaalt dat het protocol moet worden bekrachtigd overeenkomstig de grondwettelijke bepalingen van de lidstaten en dat de akten van bekrachtiging moeten worden neergelegd bij de Italiaanse Regering.

De tweede paragraaf stelde 1 december 2010 voorop als datum voor de inwerkingtreding van het protocol. Dit veronderstelde dat alle akten van bekrachtiging voordien werden neergelegd, wat niet het geval is. De inwerkingtreding zal bijgevolg plaats vinden op de eerste dag van de maand die volgt op het neerleggen van de laatste akte van bekrachtiging.

Artikel 3 stelt dat het protocol is opgesteld in de 23 officiële EU-talen.

III. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter en ondertekening

De federale overheid beschouwde het protocol als een exclusief federaal verdrag en startte op basis daarvan zijn instemmingsprocedure. In zijn advies van 25 oktober 2010

(kenmerk 48.762/2) over het wetsontwerp houdende instemming met het protocol merkt de Raad van State op dat de wijzigingen van het evenwicht binnen het Europees Parlement noodzakelijkerwijze een invloed hebben op de wijze waarop de Europese wetgeving zal worden uitgevaardigd in aangelegenheden die inzonderheid onder de gemeenschappen en de gewesten ressorteren. Bijgevolg heeft het protocol een gemengd karakter.

Tijdens zijn vergadering van 22 november 2010 legde de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter vast. Naast de federale overheid worden ook de gemeenschappen en de gewesten bevoegd geacht. Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 9 juli 2008 worden de leden van de ICBB geacht met de in de WGV bereikte consensus in te stemmen behoudens bezwaar binnen de 30 dagen na de notificatie van het verslag door het secretariaat van de WGV. Op 31 maart 2011 deelde de voorzitter van de ICBB mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd en het verslag bijgevolg definitief is goedgekeurd.

Het protocol werd op 23 juni 2010 in Brussel ondertekend zonder machtiging van de gefedereerde overheden. België zal samen met zijn akte van bekrachtiging een verklaring neerleggen waarin het verklaart dat het protocol ook de gemeenschappen en de gewesten bindt.

2. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

In zijn advies van 4 maart 2011 (advies 2011/8) verklaart de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) zich akkoord met het ontwerp van instemmingsdecreet.

De SARiV verwijst naar het protocol nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie waarin staat dat discussiedocumenten van de Europese Commissie en ontwerpen van wetgevingshandelingen worden toegezonden aan de ‘nationale parlementen’ die dan een met redenen omkleed advies uitbrengen betreffende de overeenstemming van een ontwerp van wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel.

De SARiV vraagt ook aandacht voor een resolutie van de Senaat over de oprichting van een interparlementair begeleidings- en adviesorgaan voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid. Volgens de SARiV bestaan er argumenten om de deelstaatarlementen deel te laten uitmaken van de nationale delegatie waarvan sprake is in de resolutie.

De SARiV roept de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement op zich in te spannen om de nodige interne samenwerkingsakkoorden te sluiten en/of het bestaande aan te passen, zodat alle instellingen de vernieuwingen van het verdrag van Lissabon ten volle kunnen valoriseren. Volgens de SARiV moeten in een interparlementair samenwerkingsakkoord onder meer de informatievoorziening aan deelstatelijke parlementen en de modaliteiten voor die parlementen om deel te nemen aan het bezwaarrecht van parlementen bij verdragswijzigingen, worden geregeld.

De SARiV meent dat Vlaanderen moet ijveren voor een structurele inbedding van een regionale inbreng in de Belgische standpuntbepaling over Europese institutionele hervormingen. Dit vergt een aanpassing of aanvulling van het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 met betrekking tot de vertegenwoordiging van België in de Ministerraad van de Europese Unie, met name om de formele inbreng van de deelstaten in de vertegenwoordiging, standpuntbepaling en stemming van België in de Europese Raad te garanderen.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies van 5 april 2011 (kenmerk 49.403/3) verwijst de Raad van State naar het advies dat hij op 25 oktober 2010 uitbracht met betrekking tot een voorontwerp van wet

betreffende de instemming met het protocol. Dit laatste advies is als bijlage bij het advies van 5 april 2011 gevoegd.

4. Inwerkingtreding van het protocol

Vermits de in artikel 2 voorgestelde datum van 1 december 2010 niet haalbaar is, zal het protocol in werking treden op de eerste dag van de maand die volgt op de datum waarop de laatste ondertekenende staat zijn ratificatieakte heeft neergelegd.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

VOORONTWERP VAN DECREET

**VOORONTWERP**

**Ontwerp van decreet houdende instemming met
het protocol tot wijziging van
het aan het verdrag betreffende de Europese Unie,
het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en
het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie
gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen,
ondertekend in Brussel op 23 juni 2010**

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het protocol tot wijziging van het aan het verdrag betreffende de Europese Unie, het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen, ondertekend in Brussel op 23 juni 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
INTERNATIONAAL VLAANDEREN



Flemish Foreign Affairs Council

**PROTOCOL TOT WIJZIGING VAN HET PROTOCOL
BETREFFENDE DE OVERGANGSMAATREGELEN BIJ HET
VERDRAG VAN LISSABON**

Advies 2011/8

4 maart 2011

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen, Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel
Tel.: + 32 2 553 01 81, E-mail: sariv@iv.vlaanderen.be, <http://www.sariv.be>

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	17
2. Achtergrond.....	17
3. Inhoud van het Protocol.....	18
4. Nood aan intern-Belgische Samenwerkingsakkoorden	18
5. Conclusie	22

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 14 januari 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol tot wijziging van het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsmatregelen, ondertekend in Brussel op 23 juni 2010 (hierna: “het Protocol”). Zij gelastte de minister van Buitenlands Beleid het advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de Raad”) in te winnen. De Raad keurde onderhavig advies goed na bespreking op zijn vergadering van 28 februari 2011.

De Raad vangt aan met een achtergrondschets van onderhavig Protocol. Vervolgens bespreekt hij kort de inhoud van het Protocol. In een volgende paragraaf toont hij aan de hand van opmerkingen van de Raad van State de noodzaak van de aanpassing van of sluiten van nieuwe intern-Belgische samenwerkingsakkoorden aan. Ten slotte komt hij tot zijn conclusies.

2. ACHTERGROND

De Intergouvernementele Conferentie van 2007 stelde 1 januari 2009 voorop als datum van inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Indien dit doel gehaald werd, zouden de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2009 volgens de regels van het Verdrag van Lissabon georganiseerd zijn. Hierdoor zouden 12 lidstaten meer zetels gekregen hebben. Echter, omwille van de vertraging van het ratificatieproces in verschillende lidstaten, moesten de Europese verkiezingen georganiseerd worden op basis van de regels van het Verdrag van Nice. Hierdoor hadden 12 lidstaten minder zetels dan waar ze eigenlijk recht op hadden. Bovendien had Duitsland drie zetels te veel.¹

Om potentiële moeilijkheden tijdens de overgang naar de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon niet te versterken, besloot het Europees Parlement 18 bijkomende Europarlementsleden de status van ‘waarnemer’ te geven.²

Na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 nam de Spaanse regering het initiatief op basis van artikel 48, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie³ (hierna: “VEU”), dat de gewone herzieningsprocedure regelt, om aan de Raad van Ministers een voorstel te doen voor de amendering van artikel 2 van Protocol 36 betreffende de overgangsbepalingen. De Raad Algemene Zaken ging hiermee akkoord en stuurde het voorstel door naar de Europese Raad en naar de nationale parlementen ter kennisname (zie *infra*, 4.).

Tijdens zijn vergadering van 10 en 11 december 2009 besloot de Europese Raad om het advies van de Europese Commissie en het Europees Parlement in te winnen, alsook de instemming van het Europees Parlement te vragen om geen Conventie over de amendementen te organiseren (cf. artikel

¹ Aangezien het volgens artikel 190 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (Nice) recht had op 99 zetels, maar het Verdrag van Lissabon het maximaal aantal zetels per lidstaat vastlegt op 96 (artikel 14, lid 2, VEU).

² Wijziging van het Reglement van het Europees Parlement van 25 november 2009. Zie EUROPEES PARLEMENT, *Het Parlement is klaar voor het Verdrag van Lissabon*, Persbericht, 25.11.2009. [<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20091124IPR65081+0+DOC+XML+V0//NL>]

³ Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de EU, *Publicatieblad EU* C 83, 30 maart 2010, 41.

48, lid 3, VEU). De Europese Commissie en het Europees Parlement gaven respectievelijk op 28 april 2010 en 6 mei 2010 een positief advies. Het Europees Parlement stemde er tevens mee in om geen Conventie te organiseren.⁴

Op 17 juni 2010 nam de Europese Raad een besluit aan dat het mandaat bepaalde voor de intergouvernementele conferentie en dat in annex een ontwerpprotocol bevatte. Het Spaanse voorzitterschap van de EU riep de intergouvernementele conferentie samen op 23 juni 2010.⁵ Hier werd het ontwerpprotocol zonder wijzigingen aanvaard.

3. INHOUD VAN HET PROTOCOL

Het Protocol wijzigt de samenstelling van het Europees Parlement. Het heeft een beperkte draagwijdte, aangezien het slechts zal worden toegepast voor de resterende periode van de huidige legislatuur, die afloopt in juni 2014. Tot 2014 wordt het maximaal aantal parlementsleden opgetrokken tot 754 in plaats van de 751 waarin het Verdrag van Lissabon voorziet.

Dit betekent dat voor de resterende zittingsperiode de verdeling er als volgt uit ziet:

- Spanje krijgt vier bijkomende Europarlementsleden;
- Frankrijk, Oostenrijk en Zweden krijgen twee bijkomende Europarlementsleden;
- Italië, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Polen, Bulgarije, Letland, Slovenië en Malta krijgen elk één bijkomend Europarlementslid.

Deze worden aangewezen volgens het nationaal recht.

In principe had het Protocol op 1 december 2010 in werking moeten treden. Verschillende lidstaten hebben hun nationale ratificatieprocedure echter nog niet afgerond.⁶ Het zal in werking treden op de eerste dag van de maand die volgt op de indiening van het laatste ratificatie-instrument.

4. NOOD AAN INTERN-BELGISCHE SAMENWERKINGSAKKOORDEN

Aanvankelijk beschouwde de federale overheid het Protocol als een exclusief federaal verdrag en startte op basis daarvan zijn instemmingsprocedure. De Raad van State merkte in zijn advies van 25 oktober 2010 echter op dat de wijziging van de evenwichten in het Europees Parlement een invloed heeft op de wijze waarop de Europese wetgeving wordt uitgevaardigd (inzonderheid in aangelegenheden die onder de gewesten en gemeenschappen ressorteren).⁷ Bovendien wijst de

⁴ P. M. KACZYNSKI en P. O BROIN, "From Lisbon to Deauville: Practicalities of the Lisbon Treaty revisions", in *CEPS Policy Brief*, (2010), 216, p. 3.

⁵ EUROPESE RAAD, *Besluit van de Europese Raad betreffende de bespreking door een conferentie van vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten van de door de Spaanse regering voorgestelde wijzigingen van de Verdragen met betrekking tot de samenstelling van het Europees Parlement, en het niet bijeenroepen van een Conventie*, EUCO 11/10, 19 mei 2010.

⁶ Stand van zaken op 15 februari 2011: Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Estland, Hongarije, Ierland, Luxemburg, Letland, Malta, Zweden, Finland, Slovenië en Slowakije hebben de ratificatie afgerond. [<http://consilium.europa.eu/App/accords/Default.aspx?command=details&id=297&lang=EN&aid=2010057&doclang=EN>]

⁷ Wetsontwerp houdende instemming met het Protocol, gedaan te Brussel op 23 juni 2010, tot wijziging van het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte Protocol betreffende de overgangsbepalingen, *Parl. St. Belgische Senaat 2010-2011*, 5-576/1, 13.

Raad van State erop dat de notificatie door de instellingen van de Europese Unie zoals voorzien in artikel 48, lid 2, VEU (zoals ook voor dit Protocol gebeurde) niet voldoende is om ervan uit te gaan dat de procedure van informatie van de parlementen, bepaald in artikel 168 van de Grondwet en in artikel 16 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, afgehandeld is.⁸

In het Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie⁹ wordt bepaald dat de discussiedocumenten van de Europese Commissie (artikel 1) en de ontwerpen van wetgevingshandelingen (artikel 2) aan de "nationale parlementen" worden toegezonden. De "nationale parlementen" kunnen vervolgens aan de voorzitter van het Europees Parlement, van de Raad en van de Commissie een met redenen omkleed advies (artikel 3) toezenden betreffende de overeenstemming van een ontwerp van wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel, volgens de procedure van het Protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid¹⁰. België heeft een verklaring inzake de nationale parlementen afgelegd, waaruit kan worden opgemaakt dat het de bedoeling was van de Belgische onderhandelaars bij het verdrag om de regeling ook uitwerking te laten hebben ten aanzien van de gemeenschaps- en gewestparlementen.¹¹

De Raad van State maakte in zijn advies van 15 februari 2005 over de voorontwerpen van decreet houdende instemming met het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa reeds de opmerking dat het noodzakelijk is op het interne vlak een regeling uit te werken over de wijze waarop de verschillende gemeenschaps- en/of gewestparlementen kunnen worden betrokken bij het uitbrengen van het advies door de "twee kamers van het nationaal parlement" over de overeenstemming van de Europese wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel.¹² Hierna besliste het Overlegcomité op zijn zitting van 20 april 2005 een werkgroep paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de Federale Regering en van de regeringen van de gemeenschappen en gewesten en vertegenwoordigers van de verschillende parlementen te belasten met het uitwerken van een voorstel voor een nieuw Samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten. Op 19 december 2005 hebben de voorzitters van de verscheidene wetgevendende vergaderingen van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten een Samenwerkingsakkoord gesloten. De Raad van State acht de precieze aard en de juridische geldigheid van dit samenwerkingsakkoord echter niet erg duidelijk.¹³

Op 7 juli 2008 bereikten de voorzitters van de federale Kamers en de gemeenschaps- en gewestparlementen overeenstemming over een interparlementair samenwerkingsakkoord met betrekking tot de gezamenlijke uitoefening van de bevoegdheden die het Verdrag van Lissabon aan

⁸ *Ibid*, 16.

⁹ Protocol Nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie, *Publicatieblad EU C 83*, 30 maart 2010, 203.

¹⁰ Protocol Nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, *Publicatieblad EU C 83*, 30 maart 2010, 206.

¹¹ Verklaring 51 van het Koninkrijk België inzake de nationale parlementen, *Publicatieblad EU C 83*, 30 maart 2010, 355.

¹² Ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en de slotakte, ondertekend in Rome op 29 oktober 2004, *Parl. St. Vlaams Parlement 2004-2005*, 358/1, 69-72.

¹³ Ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en de slotakte, ondertekend in Lissabon op 13 december 2007, *Parl. St. Vlaams Parlement 2007-2008*, 1653/1, 127.

de nationale parlementen toekent.¹⁴ De Conferentie van de voorzitters van de 7 wetgevende assemblees is echter van mening dat een definitieve versie van het Samenwerkingsakkoord slechts ondertekend kan worden na (i) de goedkeuring van een expliciet juridisch kader dat de mogelijkheid schept voor het sluiten van parlementaire samenwerkingsakkoorden en na (ii) de wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State (voor de wettelijke verankering van de bevoegdheden van de Raad van State in het kader van het samenwerkingsakkoord).¹⁵

De onderhandelingen over de wetswijzigingen om in een expliciet juridisch kader voor parlementaire samenwerkingsakkoorden te voorzien zijn in december 2008 gestrand. Hierdoor liep ook de procedure voor de herziening van de gecoördineerde wetten op de Raad van State vast. Door het uitblijven van een nieuwe regering sinds de federale verkiezingen van juni 2010 werden de voorstellen niet opnieuw ingediend. De Raad vraagt de Vlaamse Regering om zich in te spannen voor een spoedige behandeling van de noodzakelijke wijzigingen voor de aanname van een interparlementair samenwerkingsakkoord.

De Raad vraagt ook aandacht voor de recente resolutie van de Senaat¹⁶ over de oprichting van een interparlementair begeleidings- en adviesorgaan voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid. Gelet op de Vlaamse bevoegdheden inzake buitenlandse handel, de controle op de wapenhandel en het algemeen buitenlands beleid voor de eigen bevoegdheden, kan geargumenteed worden dat ook de deelstaatsparlementen deel moeten kunnen uitmaken van de vierkoppige nationale delegatie waarvan sprake in de resolutie.

Bovendien moet Vlaanderen eveneens ijveren voor een structurele inbedding van een regionale inbreng in de Belgische standpuntbepaling over Europese institutionele hervormingen, zonder een verschil te maken tussen onderhandelingen in een Conventie of Intergouvernementele Conferentie.¹⁷ Hiervoor dient het Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994¹⁸ aangepast te worden. In zijn huidige vorm bevat dit laatste namelijk enkel afspraken over de standpuntbepaling en – verdediging in de Raad van Ministers, en is het derhalve niet zomaar van toepassing voor institutionele hervormingen. Hoewel tot op heden geen problemen rezen rond de Belgische standpuntbepaling over institutionele hervormingen, pleit de Raad ervoor om de input van de Vlaamse overheid te garanderen via een aanpassing van het Samenwerkingsakkoord van 1994. Formeel heeft de Vlaamse overheid, meer bepaald het Vlaams Parlement, op dit moment namelijk enkel inspraak in de ratificatiefase. De Raad is er voorstander van om ook in de onderhandelingsfase een formele actievere inbreng na te streven.¹⁹ De Raad heeft in het verleden reeds aandacht

¹⁴ Gedachtewisseling over de stand van zaken aangaande het intra-Belgische interparlementaire samenwerkingsakkoord noodzakelijk voor de operationalisering van een aantal bepalingen van het verdrag van Lissabon, *Parl. St. Vlaams Parlement 2007-2008*, 1807/1, 10-11.

¹⁵ Informatie ontvangen van de diensten van het Vlaams Parlement.

¹⁶ Voorstel van resolutie betreffende de oprichting van een interparlementair begeleidings- en adviesorgaan voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid, *Parl. St. Belgische Senaat 2010-2011*, 5-775.

¹⁷ Zie ook: E. ROELEN, J. DEFORCHE en P. BURSENS, Een comparatief onderzoek naar regionaal strategisch handelen in een meerlagige bestuurscontext: Regionaal strategisch handelen tijdens de Europese institutionele hervormingen in comparatief perspectief: verklaringen uit de binnenlandse context, SBOV, wordt verwacht maart 2011, 12.

¹⁸ Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in de Ministerraad van de Europese Unie, *B.S.* 17 november 1994.

¹⁹ Zie ook aanbevelingen uit het rapport van voetnoot 16, 83.

gevraagd voor de noodzakelijke aanpassing van het Samenwerkingsakkoord uit 1994.²⁰ De Vlaamse Regering heeft hiertoe reeds een aantal aanzetten gegeven²¹, maar deze hebben tot op heden nog niet tot het gewenste resultaat geleid, ondanks de besprekingen in de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid en enkele werkgroepen.²²

Een ander aspect dat bij de aanpassing van het Samenwerkingsakkoord van 1994 aan bod moet komen of dat noopt tot het sluiten van een nieuw Samenwerkingsakkoord, is de Vlaamse betrokkenheid bij de nieuwe rol van de Europese Raad. Het Verdrag van Lissabon verleent namelijk de Europese Raad, die nu een EU-instelling is geworden, beslissingsbevoegdheid in een aantal aangelegenheden. De Raad van State maakte in zijn advies van 18 maart 2008 de terechte opmerking dat het Samenwerkingsakkoord van 1994 enkel voorziet in de vertegenwoordiging van België in de Raad van Ministers. De betrokken overheden dienen, volgens de Raad van State, een regeling uit te werken voor de standpuntbepaling, stemming en vertegenwoordiging van de Belgische overheid in de Europese Raad.²³ De SARiV wijst hierbij op de belangrijke beleidskeuzes die in de Europese Raad gemaakt worden en een impact hebben op de deelstaatbevoegdheden.²⁴

Zo mag men verwachten dat de Europese Raad van maart 2011 een besluit zal goedkeuren betreffende de beperkte verdragswijziging met het oog op de oprichting van het Europees Stabiliteitsmechanisme.²⁵ Dit heeft ook een impact op de bevoegdheden van de deelstaten, gelet op de verplichting van het leveren van begrotingsinspanningen. De Raad gaat er van uit dat de goedkeuring van deze aanpassing van het Verdrag ook als een gemengde bevoegdheid zal worden

²⁰ SARiV, *Memorandum: Een Vlaamse Regering met een open blik op de wereld*, 2009, 3.; SARiV, *Bijdrage aan de beleidsnota: Naar een geïntegreerd en geïnspireerd internationaal beleid voor Vlaanderen*, 22 september 2009, 4 en 6.

²¹ De Vlaamse Regering formuleerde ter zake een aantal verwachtingen. Zie voor meer informatie: VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BUITENLANDS BELEID, MEDIA EN TOERISME, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft in foro interno- in foro externo: naar een systematische opvolging van de voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers*, VR/2006/0112/Doc.1346, 1 december 2006, 9-10.

²² In zijn zitting van 20 april 2005 besliste het Overlegcomité op vraag van de Vlaamse Regering een paritair samengestelde werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de Federale Regering en van de regeringen van de gemeenschappen en gewesten te belasten met de evaluatie van dit Samenwerkingsakkoord. Op 13 december 2005 vroeg Vlaams minister van Buitenlands Beleid Geert Bourgeois aan de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB) snel werk te maken van de beslissing van het Overlegcomité i.v.m. de evaluatie van dit Samenwerkingsakkoord. Tijdens de vergadering van de ICBB van 12 december 2006 werd over de werkzaamheden gerapporteerd en gevraagd de werkzaamheden verder te zetten. Tot op heden hebben deze werkzaamheden – die sinds enige tijd stil liggen – echter nog niet tot een aanpassing van het Samenwerkingsakkoord van 1994 geleid; Het Vlaams Parlement riep recent eveneens op om “zo snel mogelijk de onderhandelingen opnieuw op te starten met het oog op de actualisering van het intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord van 1994”, zie Motie van aanbeveling van mevrouw Sabine Poleyn en de heren Johan Verstreken, Paul Delva, Jan Roegiers, Marc Hendrickx en Matthias Diependaele tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking 2010-2011, *Parl. St. Vlaams Parlement 2010-2011*, 726/7, 2.

²³ Ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en de slotakte, ondertekend in Lissabon op 13 december 2007, *Parl. St. Vlaams Parlement 2007-2008*, 1653/1, 123.

²⁴ Een goed voorbeeld hiervan vormen de 5 kerndoelen van Europa 2020 die alle raken aan de Vlaamse bevoegdheden (zoals bv. de verhoging van de budgetten voor wetenschappelijk onderzoek of het terugdringen van het aantal schoolverlaters zonder diploma). Zie voor meer informatie: EUROPESE RAAD, *Bijlage I: Nieuwe Europese strategie voor banen en groei EU-kerndoelen*, EUCO 13/10, Brussel, 17 juni 2010, 11.

²⁵ EUROPESE RAAD, *Conclusies van de Europese Raad*, EUCO 2/11, Brussel, 4 februari 2011, 11. Zie ook: EUROPESE RAAD, *Bijlage II – Algemene kenmerken van het toekomstig mechanisme, Verklaring van de Eurogroep van 28 november 2010*, EUCO 30/1/10, Brussel, 25 januari 2011, 8-9.

verklaard en nog door het Vlaams Parlement zal moeten worden goedgekeurd. Dit wijst eens te meer op de noodzaak om te komen tot duidelijke afspraken en procedures over de wijze waarop Vlaanderen een formele inbreng kan doen in dergelijke besluitvorming.

5. CONCLUSIE

De Raad gaat akkoord met het ontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol tot wijziging van het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsmaatregelen.

Hij roept de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement tevens op zich in te spannen om de nodige interne samenwerkingsakkoorden te sluiten en/of het bestaande aan te passen, zodat alle instellingen de vernieuwingen van het Verdrag van Lissabon ten volle kunnen valoriseren. In een interparlementair samenwerkingsakkoord dienen onder meer de informatievoorziening aan deelstatelijke parlementen en de modaliteiten voor die parlementen om deel te nemen aan het bezwaarrecht van parlementen bij verdragswijzigingen op basis van artikel 48, lid 7, VEU geregeld te worden. Het Samenwerkingsakkoord van 1994 dient tevens aangepast te worden en/of aangevuld te worden door een nieuw, met name om de formele inbreng van de deelstaten in de vertegenwoordiging, standpuntbepaling en stemming van België in de Europese Raad te garanderen.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

Hoogachtend,



Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter



Freddy Evens
Secretaris

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 49.403/3
VAN 5 APRIL 2011

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, derde kamer, op 17 maart 2011 door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet “houdende instemming met het protocol tot wijziging van het aan het verdrag betreffende de Europese Unie, het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen, ondertekend in Brussel op 23 juni 2010”, heeft het volgende advies gegeven:

49.403/3

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*
* *

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt tot het verlenen van instemming, wat betreft de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, met het Protocol tot wijziging van het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen, gedaan te Brussel op 23 juni 2010.

Met betrekking tot dit ontwerp kan worden verwezen naar advies 48.762/2 dat de Raad van State, afdeling Wetgeving, op 25 oktober 2010 heeft gegeven met betrekking tot een voorontwerp van wet strekkende tot het verlenen van instemming met hetzelfde protocol ², en dat als bijlage bij dit advies wordt gevoegd.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² *Parl. St.*, Senaat, nr. 5-576/1, pp. 13-16.

49.403/3

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN,	
	J. VAN NIEUWENHOVE,	staatsraden,
	J. VELAERS,	assessor van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer T. CORTHAUT, adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

A.-M. GOOSSENS

J. SMETS

SV

KONINKRIJK BELGIË
-----ADVIES 48.762/2
VAN 25 OKTOBER 2010VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, tweede kamer, op 28 september 2010 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "houdende instemming met het Protocol, gedaan te Brussel op 23 juni 2010, tot wijziging van het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte Protocol betreffende de overgangsbepalingen", heeft het volgende advies gegeven :

LM

48.762/2

Rekening houdend met het tijdstip waarop dit advies gegeven wordt, vestigt de Raad van State de aandacht op het feit dat, wegens het ontslag van de regering, de bevoegdheid van deze laatste beperkt is tot het afhandelen van de lopende zaken. Dit advies wordt evenwel gegeven zonder dat wordt nagegaan of het voorontwerp in die beperkte bevoegdheid kan worden ingepast, aangezien de afdeling Wetgeving geen kennis heeft van het geheel van de feitelijke gegevens welke de regering in aanmerking kan nemen als zij te oordelen heeft of het indienen van een wetsontwerp bij het Parlement noodzakelijk is.

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het is vervangen bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1. Op de vraag om te preciseren of het Protocol waaraan het onderzochte voorontwerp van wet beoogt instemming te verlenen een gemengd verdrag is in de zin van artikel 167, § 4, van de Grondwet, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord :

"Le Protocole modifiant le Protocole sur les dispositions transitoires n'a pas été considéré comme mixte au moment de sa signature. Il ne concerne en effet que des questions institutionnelles sans incidence sur les compétences des Régions et des Communautés ni d'ailleurs sur le nombre de députés européens belges.

On se rappellera que de la même manière la décision du Conseil du 25 juin 2002 et du 23 septembre 2002 (soumise à ratification) modifiant l'Acte portant élection des représentants au Parlement européen au suffrage universel direct (approuvé par la loi d'assentiment du 29 mars 2004) n'avait pas été considéré comme mixte".

Er dient evenwel op te worden gewezen dat het aangevoerde precedent uitsluitend betrekking had op de nadere regels voor de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement en niet op de samenstelling van het Parlement zelf. De wijziging van de evenwichten binnen het Parlement heeft echter

LM

48.762/2

noodzakelijkerwijs een invloed op de wijze waarop de Europese wetgeving zal worden uitgevaardigd in aangelegenheden die inzonderheid onder de gemeenschappen en de gewesten ressorteren.

Met Jean-Victor Louis en André Alen moet ervan worden uitgegaan dat de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen "gemengde verdragen" zijn in de zin van artikel 167, § 4 (oude artikel 68, § 4.), van de Grondwet en dat de nadere regels voor het sluiten van zulke verdragen die bepaald zijn in het samenwerkingsakkoord waarin de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, in artikel 92*bis*, § 4*ter*, voorziet op deze verdragen van toepassing zijn ¹.

Het is de Raad van State derhalve niet duidelijk hoe het voornoemde Protocol niet als een gemengd verdrag zou kunnen worden beschouwd.

Bij wijze van besluit volgt uit de opmerkingen die voorafgaan dat de procedure van het opstellen van gemengde verdragen, zoals ze is bepaald in het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten over de nadere regelen voor het sluiten van gemengde verdragen, in acht genomen had moeten worden. Bovendien moeten de parlementen van de deelentiteiten aan het voorliggende Protocol hun instemming verlenen.

2. Inzake de naleving van de procedure van informatie van de parlementen, bepaald in artikel 168 van de Grondwet en in artikel 16 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, heeft de gemachtigde van de minister op het volgende gewezen :

"L'article 48.2 du Traité sur l'Union européenne tel que modifié par le Traité de Lisbonne dispose désormais que les projets tendant à la révision des traités sont transmis par le Conseil au Conseil européen et notifiés aux parlements nationaux. Cette disposition a été appliquée lors de la révision du Protocole n° 36".

⁽¹⁾ J.V. LOUIS en A. ALEN, "La Constitution et la participation à la Communauté européenne", *RBDI*, 1994, blz. 81. Zie in dezelfde zin M. LEROY, "Fédéralisme et relations internationales, Les communautés et les régions belges et l'Union européenne", *APT*, 2004, blz. 5.

LM

48.762/2

De aandacht van de steller van het voorontwerp wordt evenwel gevestigd op de volgende passage uit advies 44.028/AV uitgebracht op 29 januari 2008 door de Algemene Vergadering van de afdeling Wetgeving van de Raad van State over het ontwerp dat heeft geleid tot de wet van 19 juni 2008 houdende instemming met het Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met de Slotakte, gedaan te Lissabon op 13 december 2007 :

"31. De procedure die in gang wordt gezet door het toezenden van het initiatief van de Europese Raad inzake de vereenvoudigde herziening doet een meer specifieke vraag rijzen, gelet op de bevoegdheden van de parlementen van de deelentiteiten ter zake.

Artikel 48, lid 7, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt immers dat het Europees besluit niet kan worden vastgesteld als een «nationaal parlement» bezwaar aantekent tegen de herziening die ter kennis is gebracht binnen een termijn van zes maanden na de voornoemde toezending. Slechts indien geen bezwaar is aangetekend, kan de Europese Raad dat besluit vaststellen ².

Bij de ondertekening van het Verdrag van Lissabon heeft de Belgische Regering een verklaring «inzake de nationale parlementen» afgelegd. Die verklaring nr. 51 luidt als volgt :

«Het Koninkrijk België verduidelijkt dat, overeenkomstig zijn grondwettelijk recht, zowel de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in functie van de bevoegdheden die de Unie uitoefent, optreden als componenten van het nationaal parlementair stelsel of als kamers van het nationaal Parlement.».

Zonder dat de rechtsgeldigheid van de unilaterale verklaringen ³ algemeen hoeft te worden onderzocht, kan de hier onderzochte verklaring - waarvan alleen «akte [wordt] genomen» in de Slotakte, terwijl in dezelfde Slotakte staat dat andere verklaringen worden «vastgesteld» - niet bindend worden geacht voor de Europese instanties of voor de andere lidstaten van de Europese Unie. Overigens, wanneer

(2) *Voetnoot 76 van het vermelde advies* : Zie ook artikel 81, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie voor wat de Raad betreft.

(3) *Voetnoot 77 van het vermelde advies* : Volgens J. Verhoeven is een interpretatieve verklaring een verklaring "par laquelle l'Etat se contente de préciser le sens qu'il prête une obligation qu'il ne conteste pas et laquelle [a]ucune autorité particulière ne peut [...] être attachée" (J. Verhoeven, *Droit international public*, Brussel, 2000, blz. 407).

LM

48.762/2

in de verdragsteksten die aan het Parlement om instemming zijn voorgelegd⁴, in verband met federale of gewestelijke Staten gewag wordt gemaakt van parlementaire instellingen andere dan die op federaal of nationaal niveau, dan wordt dat uitdrukkelijk in de tekst vermeld, zoals in artikel 6, eerste alinea, tweede zin, van het Protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid. Zo ook heeft de verwijzing naar het begrip «parlementair stelsel» in bijvoorbeeld artikel 7, lid 1, tweede alinea, tweede zin, van dat Protocol en artikel 8 van het Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie alleen betrekking op bepalingen over de regeling van de gevallen van een eenkamerstelsel of een tweekamerstelsel, waarbij noodzakelijkerwijze aan het nationale (of federale) niveau wordt gedacht; in artikel 7, lid 1, tweede alinea, tweede zin, van het voornoemde Protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid wordt overigens geen ander geval behandeld dan dat waarbij een «nationaal parlement» over ten hoogste twee wetgevende vergaderingen beschikt⁵. Hoe dan ook, artikel 48, lid 7, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie heeft alleen betrekking op de «nationale parlementen» of het «nationaal parlement». Het is in ieder geval lang niet zeker dat de voormelde verklaring van België binnen de Europese rechtsorde werkzaam is.

Het valt dus te betwijfelen of de Europese instanties, wat België betreft, ervan uitgaan dat de wetgevende vergaderingen van de deelentiteiten onder het begrip «nationaal parlement» in de zin van artikel 48, lid 7, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie vallen⁶.

De voorliggende verklaring lijkt dan ook eerder te moeten worden begrepen als een toelichting over de wijze waarop België de voorliggende bepalingen van het Verdrag van Lissabon in het interne recht ten uitvoer zal leggen. Een dergelijke verklaring doet juridisch geen problemen rijzen⁷.

Men moet er zich wel rekenschap van geven dat een dergelijke verklaring op basis van het algemeen beginsel van goede trouw⁸ tegenwerpbaar is aan de

⁽⁴⁾ *Voetnoot 78 van het vermelde advies* : Krachtens artikel 51 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, "[maken] de protocollen en bijlagen bij dit verdrag [...] een integrerend deel daarvan uit".

⁽⁵⁾ *Voetnoot 79 van het vermelde advies* : Artikel 7, lid 1, tweede alinea, tweede zin, luidt immers : "In een nationaal parlementair stelsel met twee kamers heeft elk van de twee kamers een stem"(zie infra, nr. 33).

⁽⁶⁾ *Voetnoot 80 van het vermelde advies* : Het vorenstaande geldt eveneens voor artikel 81, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

⁽⁷⁾ *Voetnoot 81 van het vermelde advies* : A. Aust, *Modern Treaty Law and Practice*, Cambridge, C.U.P., 2000, 103.

⁽⁸⁾ *Voetnoot 82 van het vermelde advies* : Zie o.m. I.C.J., 11 juni 1998, *Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria, Preliminary Objections*, *I.C.J. Rep.*, 1998, 275, § 38 en verwijzingen aldaar.

LM

48.762/2

Belgische Staat zelf en aan zijn organen ⁹. Onder omstandigheden kan een dergelijke verklaring zelfs als een eenzijdige verbintenis van de betrokken Staat worden beschouwd ¹⁰. In de implementatie van het bezwaarrecht bedoeld in artikel 48, lid 7, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie zullen de bevoegde Belgische overheden zich bijgevolg moeten laten leiden door verklaring nr. 51.

Het komt aan de federale overheid, de gemeenschappen en gewesten toe om onderling een regeling uit te werken zodat het in artikel 48, lid 7, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bedoelde bezwaarrecht kan worden uitgeoefend door de krachtens de Grondwet bevoegde parlementaire vergaderingen, in lijn met verklaring nr. 51, en zonder dat de Europese instellingen een andere correspondent kan worden opgedrongen dan het «nationaal parlement» voor het formuleren van het mogelijke Belgische bezwaar ¹¹."

Aan de algemene vergadering van de Raad van State is vervolgens een voorstel van bijzondere wet voorgelegd tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen (ingediend door de heer Herman Van Rompuy), dat inzonderheid tot doel heeft het mechanisme waarvan hierboven sprake is te regelen. Over dit voorstel is advies 44.784/AV uitgebracht, dat op 1 juli 2008 is gegeven en tot nu toe dode letter is gebleven ¹².

Hieruit volgt dat de notificatie door de organen van de Europese Unie, met toepassing van artikel 48.2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, niet voldoende is om ervan uit te gaan dat de procedure van informatie van de parlementen, bepaald in

(⁹) *Voetnoot 83 van het vermelde advies* : D. Carreau licht de tegenstelbaarheid van verklaringen als volgt toe : «ces actes unilatéraux contribuant rendre le comportement de l'Etat opposable aux États tiers. Il s'agit ici de l'effet d'estoppel. L'estoppel est initialement une institution empruntée la procédure judiciaire anglaise. L'estoppel interdit une partie devant un tribunal anglais d'adopter une position contraire celle qu'elle a prise précédemment. Autrement dit, il s'agit l d'une règle de bon sens qui signifie simplement que l'on ne peut pas se contredire.» (D. Carreau, *Droit international*, Paris, Pedone, 1997, blz. 219, nr. 565).

(¹⁰) *Voetnoot 84 van het vermelde advies* : Paragraaf 1 van de Guiding Principles applicable to unilateral declarations of States capable of creating legal obligations, adopted by the International Law Commission at its fifty-eighth session (UN Doc., A/61/10).

(¹¹) *Voetnoot 85 van het vermelde advies* : Zie hieromtrent nr. 33 hierna.

(¹²) *Parl. St.*, Kamer, 2007-2008, nr. 1263/2.

LM

48.762/2

artikel 168 van de Grondwet en in artikel 16 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming de instellingen, afgehandeld is.

SV

48.762/2

De kamer was samengesteld uit

de Heren	Y. KREINS,	kamervoorzitter,
	P. VANDERNOOT,	staatsraden,
de Dames	M. BAGUET,	
	A.-C. VAN GEERSDAELE,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. X. DELGRANGE, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. P. VANDERNOOT.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

A.-C. VAN GEERSDAELE

Y. KREINS

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het protocol tot wijziging van het aan het verdrag betreffende de Europese Unie, het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gehechte protocol betreffende de overgangsbepalingen, ondertekend in Brussel op 23 juni 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 13 mei 2011.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

BIJLAGE:

Protocol tot wijziging van het aan het verdrag
betreffende de Europese Unie,
het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
voor Atoomenergie gehechte protocol
betreffende de overgangsbepalingen,
ondertekend in Brussel op 23 juni 2010

PROTOCOL
TOT WIJZIGING VAN HET AAN HET VERDRAG
BETREFFENDE DE EUROPESE UNIE,
HET VERDRAG BETREFFENDE DE WERKING VAN DE EUROPESE UNIE
EN HET VERDRAG TOT OPRICHTING
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE
GEHECHTE PROTOCOL BETREFFENDE DE OVERGANGSBEPALINGEN

HET KONINKRIJK BELGIË,
DE REPUBLIEK BULGARIJE,
DE TSJECHISCHE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK DENEMARKEN,
DE BONDSREPUBLIEK DUITSLAND,
DE REPUBLIEK ESTLAND,
IERLAND,
DE HELLEENSE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK SPANJE,
DE FRANSE REPUBLIEK,
DE ITALIAANSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK CYPRUS,
DE REPUBLIEK LETLAND,
DE REPUBLIEK LITOUWEN,
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
DE REPUBLIEK HONGARIJE,

MALTA,

HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN,

DE REPUBLIEK OOSTENRIJK,

DE REPUBLIEK POLEN,

DE PORTUGESE REPUBLIEK,

ROEMENIË,

DE REPUBLIEK SLOVENIË,

DE SLOWAAKSE REPUBLIEK,

DE REPUBLIEK FINLAND,

HET KONINKRIJK ZWEDEN,

HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITTANNIË EN NOORD-IERLAND,

hierna "DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN" genoemd,

OVERWEGENDE dat, doordat het Verdrag van Lissabon na de verkiezingen voor het Europees Parlement van 4 tot en met 7 juni 2009 in werking is getreden, en zoals is vastgelegd in de tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad van 11 en 12 december 2008 aangenomen verklaring en het door de Europese Raad tijdens zijn bijeenkomst van 18 en 19 juni 2009 bereikte politiek akkoord, moet worden voorzien in overgangsmaatregelen betreffende de samenstelling van het Europees Parlement tot het einde van de zittingsperiode 2009-2014,

OVERWEGENDE dat door deze overgangsmaatregelen de lidstaten die meer leden van het Europees Parlement zouden hebben gehad indien het Verdrag van Lissabon op het ogenblik van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009 van toepassing was geweest, over dat extra aantal zetels moeten kunnen beschikken en die zetels moeten kunnen toewijzen,

REKENING HOUDEND met het aantal zetels per lidstaat dat is vastgesteld in het ontwerp-besluit van de Europese Raad dat op 11 oktober 2007 politiek is goedgekeurd door het Europees Parlement en door de Europese Raad (verklaring nr. 5 gehecht aan de Slotakte van de intergouvernementele conferentie die het Verdrag van Lissabon heeft aangenomen), en rekening houdend met verklaring nr. 4 gehecht aan de Slotakte van de intergouvernementele conferentie die het Verdrag van Lissabon heeft aangenomen,

OVERWEGENDE dat, voor de resterende tijd tussen de datum van inwerkingtreding van dit protocol en het einde van de zittingsperiode 2009-2014, de 18 extra zetels moeten worden ingesteld waarin voor de betrokken lidstaten is voorzien in het politiek akkoord dat de Europese Raad tijdens zijn bijeenkomst van 18 en 19 juni 2009 heeft bereikt,

OVERWEGENDE dat daartoe een tijdelijke overschrijding mogelijk moet worden gemaakt van het aantal parlementsleden per lidstaat en het maximumaantal parlementsleden waarin zowel bij de verdragen die ten tijde van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009 van toepassing waren als bij artikel 14, lid 2, eerste alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, zoals gewijzigd bij het Verdrag van Lissabon, is voorzien,

OVERWEGENDE dat tevens de nadere regelingen moeten worden vastgesteld voor de toewijzing van de tijdelijk ingestelde extra zetels door de betrokken lidstaten,

OVERWEGENDE dat, aangezien het overgangsmaatregelen betreft, het protocol betreffende de overgangsbepalingen, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Gemeenschap, aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie is gehecht, moet worden gewijzigd,

ZIJN DE VOLGENDE BEPALINGEN OVEREENGEKOMEN,

ARTIKEL 1

Artikel 2 van het protocol betreffende de overgangsbepalingen, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Gemeenschap, aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie is gehecht, wordt vervangen door het volgende:

"ARTIKEL 2

1. Voor de resterende duur van de zittingsperiode 2009-2014 vanaf de datum van inwerking-treding van dit artikel, en in afwijking van de artikelen 189, tweede alinea, en 190, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van de artikelen 107, tweede alinea, en 108, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, die van kracht waren ten tijde van de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 2009, en in afwijking van het aantal zetels waarin is voorzien in artikel 14, lid 2, eerste alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, worden de volgende 18 zetels toegevoegd aan de huidige 736 zetels, waardoor het totaal aantal leden van het Europees Parlement tijdelijk op 754 wordt gebracht tot het einde van de zittingsperiode 2009-2014:

Bulgarije	1	Nederland	1
Spanje	4	Oostenrijk	2
Frankrijk	2	Polen	1
Italië	1	Slovenië	1
Letland	1	Zweden	2
Malta	1	Verenigd Koninkrijk	1

2. In afwijking van artikel 14, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dragen de betrokken lidstaten de personen voor die de in lid 1 bedoelde extra zetels zullen bezetten, overeenkomstig het recht van de betrokken lidstaten en op voorwaarde dat deze personen in rechtstreekse algemene verkiezingen zijn verkozen,
 - a) in een ad hoc georganiseerde rechtstreekse algemene verkiezing in de betrokken lidstaat, overeenkomstig de toepasselijke bepalingen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement;
 - b) als resultaat van de verkiezingen voor het Europees Parlement van 4 tot en met 7 juni 2009;
of
 - c) door voordracht, door het nationaal parlement van de betrokken lidstaat uit zijn midden, van het vereiste aantal leden, volgens de door elk van die lidstaten vastgestelde procedure.
3. Tijdig vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2014 stelt de Europese Raad, overeenkomstig artikel 14, lid 2, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, een besluit inzake de samenstelling van het Europees Parlement vast."

ARTIKEL 2

Dit protocol wordt door de Hoge Verdragsluitende Partijen bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.

Het treedt indien mogelijk in werking op 1 december 2010, mits alle akten van bekrachtiging zijn nedergelegd, of bij gebreke daarvan op de eerste dag van de maand die volgt op het nederleggen van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht.

ARTIKEL 3

Dit protocol, opgesteld in één exemplaar, in de Bulgaarse, de Deense, de Duitse, de Engelse, de Estse, de Finse, de Franse, de Griekse, de Hongaarse, de Ierse, de Italiaanse, de Letse, de Litouwse, de Maltese, de Nederlandse, de Poolse, de Portugese, de Roemeense, de Sloveense, de Slowaakse, de Spaanse, de Tsjechische en de Zweedse taal, zijnde de teksten in elk van deze talen gelijkelijk authentiek, wordt nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek, die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit protocol hebben geplaatst.

Съставено в Брюксел на двадесет и трети юни две хиляди и десета година.

Hecho en Bruselas, el veintitrés de junio de dos mil diez.

V Bruselu dne dvacátého třetího června dva tisíce deset.

Udfærdiget i Bruxelles den treogtyvende juni to tusind og ti.

Geschehen zu Brüssel am dreiundzwanzigsten Juni zweitausendzehn.

Kahe tuhande kümnenda aasta juunikuu kahekümne kolmandal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις είκοσι τρεις Ιουνίου δύο χιλιάδες δέκα.

Done at Brussels on the twenty-third day of June in the year two thousand and ten.

Fait à Bruxelles, le vingt-trois juin deux mille dix.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil an tríú lá is fiche de Mheitheamh sa bhliain dhá mhíle a deich.

Fatto a Bruxelles, addì ventitré giugno duemiladieci.

Briselē, divi tūkstoši desmitā gada divdesmit trešajā jūnijā.

Priimta du tūkstančiai dešimtų metų birželio dvidešimt trečią dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezer-tizedik év június huszonharmadik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tlieta u għoxrin jum ta' Ġunju tas-sena elfejn u għaxra.

Gedaan te Brussel, de drieëntwintigste juni tweeduizend tien.

Sporządzono w Brukseli dnia dwudziestego trzeciego czerwca roku dwa tysiące dziesiątego.

Feito em Bruxelas, em vinte e três de Junho de dois mil e dez.

Întocmit la Bruxelles, la trei iunie două mii zece.

V Bruseli dňa dvadsiateho tretieho júna dvetisícdesať.

V Bruslju, dne triindvajsetega junija leta dva tisoč deset.

Tehty Brysselissä kahdentenäkymmenentenäkolmantena päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhattakymmenen.

Som skedde i Bryssel den tjugotredje juni tjugohundratio.

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien



За Република България



Za Českou republiku



På Kongeriget Danmarks vegne



P/AMD/TREATIES/X 3

Für die Bundesrepublik Deutschland



Eesti Vabariigi nimel



Thar cheann Na hÉireann
For Ireland



Για την Ελληνική Δημοκρατία



Por el Reino de España



P/AMD/TREATIES/X 5

Pour la République française



Per la Repubblica italiana



Για την Κυπριακή Δημοκρατία



Latvijas Republikas vārdā



Lietuvos Respublikos vardu



P/AMD/TREATIES/X 7

Pour le Grand-Duché de Luxembourg



A Magyar Köztársaság részéről



Għal Malta



Voor het Koninkrijk der Nederlanden

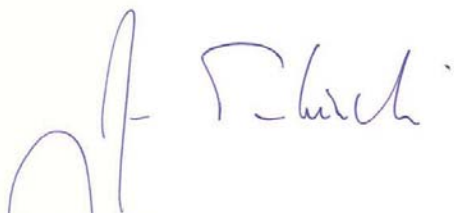


Für die Republik Österreich



P/AMD/TREATIES/X 9

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej



Pela República Portuguesa



Pentru România



Za Republiko Slovenijo

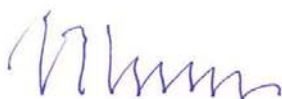


P/AMD/TREATIES/X 11

Za Slovenskú republiku



Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland



För Konungariket Sverige



For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland



P/AMD/TREATIES/X 13